



دیرستان پسرانه غیر دولتی ابتکار علم - دوره دوم

نام و نام خانوادگی: کلاس: موضوع امتحان: ادبیات فارسی ۱ نام دبیر: قدحچی

سوالات به همراه پاسخ فارسی پایه دهم نوبت اول دیماه ۱۴۰۱

ردیف	الف) قلمرو زبانی (۲نمره)	طراح سوالات: قدحچی	بارم		
۱	جمله «حال و روز کسی را آرزو داشتن بی آنکه خواهان زوال آن باشیم» در توضیح کدام واژه مناسب است؟ الف) عزم ب) غبطه پ) معاش ت) غنا		۰/۲۵		
۲	در کدام بیت، واژه ای هم معنی واژه «زیور و زینت» آمده است؟ الف) گل به همه رنگ و برازندگی ب) ابر ز من حامل سرمایه شد می کند از پرتو من زندگی باغ ز من صاحب پیرایه شد		۰/۲۵		
۳	برای هر یک از واژه های مشخص شده یک برابر معنایی مناسب بنویسید. الف) دست معلم از <u>وقب</u> حیوان روان شد. گودی چشم ب) فوراً <u>رقعه</u> ای نوشتم و عذری خواستم نامه ای کوتاه		۰/۵		
۴	در هر یک از موارد زیر املاي واژه ای <u>نادرست</u> است، شکل درست آن را بنویسید. الف) در میان قصه یوسف هم فرقت بود هم وصلت؛ هم <u>مهنّت</u> بود هم شادی. محنّت ب) مردی اهل و ادیب و فاضل و <u>نیکو مندر</u> و متواضع دیدم و متدین و خوش سخن. نیکو منظر		۰/۵		
۵	در میان گروه کلمات زیر دو مورد <u>نادرستی</u> املايي وجود دارد. شکل درست آن ها را بنویسید. مخمصه - مسلخ «صورت و سیرت - میل و عنایت - <u>مخمسه</u> و گرفتاری - آسایش و فراغ - <u>مصلخ</u> گرمابه - دلاک و قیم - شادی و طرب»		۰/۵		
۶	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) هر یک (پلاص - پلاس) پاره ای در پشت بسته از سرما. ج) در آگیری سه ماهی بود؛ دو (حازم - هاضم) یکی عاجز. ب) همان گونه از یال و (غارب - قارب) به زیر آمد. د) در زندگی رنج هیچ کس را (ضایع - مکن).		۱		
۷	کاربرد معنایی پسوند «-ک» را در هر یک از واژه های زیر بنویسید. الف) دمک: لحظه ای کوتاه (۰/۵) ب) درمک: سکه نقره کم بها (۰/۵)		۱		
۸	نوع حذف را در هر یک از عبارات های زیر مشخص کنید. الف) «صاد» معلم ما بود، آدمی افتاده و صاف. لفظی ب) زیرا که نیکو خو، بهتر هزار بار از نیکورو. معنایی		۰/۵		
۹	نقش دستوری «ضمیر های پیوسته شخصی» را در مصراع های زیر بنویسید. الف) <u>گفتمت</u> چون <u>دُر</u> حدیثی گر توانی داشت هوش متمم ب) ناگهان <u>ش</u> یافتم با دل نشسته رو به رو مفعول		۰/۵		
۱۰	در ابیات زیر مشخص نمایید که «واو عطف» به کار رفته است یا «واو ربط»؟ الف) ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست در حضرت کریم تمنا چه حاجت است واو ربط ب) سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری که حق صحبت مهر و وفا ننگه دارد واو عطف		۰/۵		
۱۱	بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید. «چون بگشایم ز سر مو شکن ماه ببیند رخ خود را به من» چون ز سر مو شکن بگشایم، ماه رخ خود را به من ببیند.		۰/۵		
۱۲	جدول زیر را با حفظ شخص و شمار فعل داده شده کامل نمایید. هر مورد ۰/۲۵ می باشد				
۱	فعل	مصدر	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری
	دارید می شنوید	شنیدن	بشنوید	نمی شنوید	می شنوید

ردیف	(ب) قلمرو ادبی (همنره)	طراح سوالات: قدحچی	بارم
۱۳	کدام گزینہ، مصراع دوم بیت زیر است؟ «وقتی دل سودایی می رفت به بستان ها الف) «با یاد تو افتادم از یاد برفت آن ها» ب) «بی خویشتم کردی بوی گل و ریحان ها» ب) «بی خویشتم کردی بوی گل و ریحان ها»	۰/۲۵
۱۴	مصراع نخست کدام بیت نادرست می باشد؟ الف) گر در طلبت ما را رنجی برسد شاید ب) تا خار غم عشقت آویخته در دامن	بعد از تو روا باشد، نقض همه پیمان ها کوته نظری باشد، رفتن به گلستان ها	۰/۲۵
۱۵	مصراع دوم بیت زیر را بنویسید. « برو ای گدای مسکین در خانه علی زن	که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را»	۰/۵
۱۶	با توجه به متن «از روی نیکوش، حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش، تخت و گاه آمد.»: الف) واژگان پدید آورنده آرایه لفظی «سجع» کدام اند؟ کلمات چاه و گاه		۰/۲۵
۱۷	در عبارت زیر طرفین تشبیه (مشبه و مشبه به) را به درستی تعیین نمایید. «ما از برهنگی و عاجزی به دیوانگان مانده بودیم.» مشبه: ما مشبه به: دیوانگان		۰/۵
۱۸	در بیت زیر واژه مشخص شده «مجاز» از چیست؟ توانایی و قدرت «چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟ ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد»		۰/۲۵
۱۹	در شعر زیر آرایه ادبی «حسن آمیزی» وجود دارد یا آرایه «حسن تعلیل» دیده می شود؟ آرایه حسن آمیزی «به تماشا سوگند / و به آغاز کلام / حرفهایم مثل یک تکه چمن روشن بود...»		۰/۲۵
۲۰	آرایه ادبی مناسب با هر بیت را در برابر آن بنویسید. (یک آرایه اضافه است)	الف) چو سرو از راستی برزد علم را ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای پ) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد ت) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام	۱ ۱. کنایه ۲. تلمیح ۳. حسن تعلیل ۴. ایهام ۵. متناقض نما
۲۱	با توجه به هر یک از موارد داده شده، پاسخ درست را انتخاب کنید و بنویسید. الف) در بیت «بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد» در مصراع اول آرایه ادبی «استعاره» وجود دارد یا آرایه ادبی «تشبیه»؟ ب) در سروده «هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم» آرایه «اغراق» دیده می شود یا «پارادوکس»؟ پ) در بیت «دوش مرغی به صبح می نالید / عقل و صبرم برود و هوش» آرایه «جناس ناهمسان» وجود دارد یا «تضاد»؟	الف) استعاره ب) پارادوکس پ) جناس ناهمسان	۰/۷۵
۲۲	کتاب «الهی نامه» از سروده های کدام عارف معروف قرن ۶ می باشد؟ الف) جلال الدین محمد بلخی ب) فریدالدین عطار نیشابوری		۰/۲۵
۲۳	کدام یک از آثار ادبی زیر جزء آثار ارزشمند «ادبیات تعلیمی» است؟ الف) «اسرار التوحید» ب) «قابوس نامه»		۰/۲۵
۲۴	مجموعه اشعار آیینی «گوشواره عرش» از کدام شاعر معاصر می باشد؟ الف) سید علی موسوی گرمارودی ب) زنده یاد قیصر امین پور		۰/۲۵
۲۵	کتاب معروف «خواجہ نظام الملک توسی» کدام یک از آثار ادبی زیر می باشد؟ الف) مناجات نامه ب) قلندرنامه پ) اسرارنامه ت) سیاست نامه		۰/۲۵

ج) قلمرو فکری (۸ نمره)

طراح سوالات: قدحچی

۲	<p>معنی هر یک از ابیات زیر را به فارسی روان بنویسید. (به تمامی معانی درست مشابه نیز نمره تعلق خواهد گرفت)</p> <p>الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان نگاه دار سر رشته تا نگه دارد (۰/۷۵)</p> <p>اگر آرزو داری معشوق به عهد تو وفادار بماند (۰/۲۵) تو نیز به عشق وفادار باش (۰/۲۵) و ریسمان محبت را نگه دار. (۰/۲۵)</p> <p>ب) گفت: در این معرکه یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا منم (۰/۵)</p> <p>گفت در این میدان نبرد و جنگ من یگانه هستم (۰/۲۵) و سرور گل و صحرا هستم. (۰/۲۵)</p> <p>پ) وین بوم محنت از پی آن تا کند خراب بر دولت آشیان شما نیز بگذرد (۰/۷۵)</p> <p>غم که مانند جغد ویرانگری است (۰/۲۵) برای آنکه ویرانه کند (۰/۲۵) بر خانه خوشبختی شما نیز خواهد گذشت. (۰/۲۵)</p>	۲۶
۲	<p>معنی عبارت های زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.</p> <p>الف) «اسب از پهلو، اسبی خود را به کمال نشان می داد.» (۰/۵) اسب از پهلو زیبایی و تناسب اندام خود را بهتر نشان می داد</p> <p>ب) «دست تنگ بود و وسعتی نداشت تا حال مرا مرمتی کند.» (۰/۵) فقیر بود و ثروتی نداشت که به من رسیدگی کند</p> <p>پ) «آهنگ کید و مکر و عداوت کردند تا مگر او را هلاک کنند.» (۰/۵) تصمیم به حيله و فریب و دشمنی کردند تا او را بکشند</p> <p>ت) «در هر کاری داد از خویشتن بده تا از داور مستغنی باشی.» (۰/۵) در هر کاری عدالت را رعایت کن تا از قاضی بی نیاز باشی</p>	۲۷
۰/۵	<p>مفهوم «کنایه آمیز» قسمت مشخص شده در عبارت زیر را بنویسید.</p> <p>«کارش نگار نقشه قالی بود و در آن دستی نازک داشت.» مهارت و توانایی ویژه ای داشت</p>	۲۸
۰/۵	<p>مفهوم نهایی هر بیت کدام صفت برجسته خداوند را نشان می دهد؟</p> <p>الف) «تویی رزاق هر پیدا و پنهان / تویی خلاق هر دانا و نادان» (روزی دهنده بودن - عالم به اسرار بودن)</p> <p>ب) «هر آن وصفی که گویم بیش از آنی / یقین دانم که بی شک جان جانی» (بخشنده بودن - غیر قابل توصیف بودن)</p>	۲۹
۰/۵	<p>در عبارت زیر نویسنده به کدام ویژگی های اخلاقی تاکید می کند؟ (دو مورد بنویسید)</p> <p>«به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار تا گندم نمای جو فروش نباشی» ریاکاری - دو رویی</p>	۳۰
۰/۷۵	<p>در بیت زیر مقصود شاعر از «رهمه»، «چوپان گرگ طبع» و «گرگی شبان» چیست؟</p> <p>«ای تو رهمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد»</p> <p>مردم حاکم ظالم و ستمگر ظلم و ستم حاکمان</p>	۳۱
۰/۲۵	<p>مفهوم آیه شریفه «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» در کدام بیت دیده می شود؟</p> <p>الف) «هر آنکه جانب اهل وفا نگه دارد خداش در همه حال از بلا نگه دارد»</p> <p>ب) «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی ز روی لطف بگوش که جا نگه دارد»</p>	۳۲
۰/۲۵	<p>در عبارت زیر منظور از «ملک جبار» کیست؟ خداوند</p> <p>«گفته اند نیکوترین قصه ها، چون اندوه و شادی در قصه یوسف بسیار بود و خبر دهنده از آن ملک جبار بود»</p>	۳۳
۰/۵	<p>مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید. اینکه زندگی سختی و لذت را باهم دارد و انسان نباید زود ناامید شود.</p> <p>الف) «دوران روزگار به ما بگذرد بسی گاهی شود بهار و دگر گه خزان شود»</p> <p>ب) «ای مختر به طالع مسعود خویشتن تأثیر اختران شما نیز بگذرد»</p>	۳۴
۰/۲۵	<p>کدام یک از گزینه های زیر معنی و مفهوم عبارت «خلف صدق نیاکان هنرور خود بود.» می باشد.</p> <p>الف) «بر خلاف درستی پدران نقاش خود بود.» ب) «جانشین راستین اجداد هنرمند خود بود.»</p>	۳۵
۰/۲۵	<p>کدام یک از گزینه های به معنی و مفهوم «نقاشی کشیدن» نیست؟</p> <p>الف) گرتهریزی ب) رقم زدن پ) صورتگری ت) دم گرفتن</p>	۳۶
۰/۲۵	<p>مخاطب شاعر در این سروده چی کسی است؟ امام حسین علیه السلام</p> <p>«درختان را دوست می دارم / که به احترام تو قیام کرده اند / و آب را / که مهر مادر توست.»</p>	۳۷
۲۰	<p>جمع نمره</p>	<p>پیروز و سربلند باشید/ قدحچی</p>